

กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

Strategies for the Academic Administration According to the Digital Citizenship Concept of
Educational Institutions under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office

จุฬาลักษณ์ ยอดยั้ง^{1*} สุภาพ ผู้รุ่งเรือง² และ ศิริ ถีอาสนา³

Chulalux Yodying^{1*} Suphap Phoorungrueng² and Siri Thee-asana³

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการและความเป็นพลเมืองดิจิทัล 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 3) สร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ โรงเรียน จำนวน 306 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการและครูวิชาการ เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบประเมินกรอบแนวคิด แบบสอบถาม และแบบประเมินกลยุทธ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) กรอบแนวคิด 1.1) การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) จัดการเรียนการสอน และ (3) การวัดและประเมินผล และ 1.2) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย (1) การมีความเคารพตนเองและผู้อื่น (2) การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และ (3) การมีความรับผิดชอบและการรักษาความปลอดภัย 2. ความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาลำดับแรก 2.1) ด้านการบริหารงานวิชาการได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ 2.2) ด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ การมีความรับผิดชอบและการรักษาความปลอดภัย 3. การสร้างกลยุทธ์ 3.1) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มี 3 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 79 วิธีดำเนินการ 3.2) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ, ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

Article Info: Received 1 August, 2022; Received in revised form 28 December, 2022; Accepted 8 February, 2023

¹ นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อีเมล : chulalux.yodying@gmail.com

Doctoral of Philosophy Students in Educational Administration Program, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Email: chulalux.yodying@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อีเมล : suphap42@yahoo.com

Lecturer of Educational Administration Program, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University Email: suphap42@yahoo.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ อีเมล: srthsn@gmail.com

Lecturer, Master of Education Program in Physical Education, The Faculty of Sports Science and Technology, Bangkok Thonburi University,
Email: srthsn@gmail.com

* Corresponding Author

หมายเหตุ : ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2564

Abstract

This research aimed to 1) study the conceptual framework of Academic Administration and Digital Citizenship, 2) study the needs of Academic Administration based on the concept of Digital Citizenship in schools in the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, and 3) develop strategies for Academic Administration based on the concept of Digital Citizenship. The sample groups for this research consisted of 306 schools, and the study employed multi-stage random sampling. The contributors were school directors and teachers. The research instruments consisted of conceptual framework evaluation, a questionnaire, and strategy evaluation. The data was analyzed using frequencies, percentages, means, standard deviations, PNI modified, and content analysis. The results of the study were as follows: 1. The Conceptual Framework consisted of the following: 1.1) Academic Administration, including (a) Curriculum Development for the schools, (b) Teaching and Learning Management, and (c) Measurements & Evaluation, as well as 1.2) Digital Citizenship, which consisted of three aspects: (a) developing self-respect and respecting others, (b) learning and self-development, and (c) being responsible and being secure. 2. The Development Priority Needs were: 2.1) Academic Administration, including the development of school curriculum, and 2.2) Digital Citizenship, such as taking responsibility and being secure. 3. Finally, The Strategies for Development were comprised of two aspects: 3.1) the strategies for developing the school Administrators, which were composed of three main strategies, with 14 sub-strategies, and 79 approaches, and 3.2) The Evaluation of Possibility and Feasibility, which was at a 'High' level.

Keywords: academic management strategy, digital citizenship

บทนำ

เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมถึงการเข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) กล่าวถึง การสอนและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสถานศึกษาที่มีห้องเรียนหรือการสอนแบบดั้งเดิม โดยเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาควรต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมแห่งสังคมยุคดิจิทัลนี้ อีกทั้งผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563) เรื่องการใช้ ICT ของประชาชนในประเทศไทยปี 2563 พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไปมีการใช้โทรศัพท์มือถือมากที่สุด จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยโดยเฉพาะในเยาวชนไทย ทั้งในการดำเนินชีวิตและการศึกษา ดังนั้น การปฏิรูปหลักสูตร วิธีการเรียนและการวัดผลเป็นภาระงานในหน้าที่ของงานบริหารวิชาการสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามขอบข่ายงานวิชาการตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อีกทั้งการบริหารงานวิชาการยังเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) อนึ่ง สถานศึกษาสมควรอย่างยิ่งต้องพัฒนาการบริหารด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาประเทศไปสู่ยุคสังคมและเศรษฐกิจยุคดิจิทัล สถานศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เกิดความพร้อมเพื่อสู่การแข่งขันในสังคมโลกยุคดิจิทัลซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่ 3 ของนโยบายด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ เตรียม

ความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้ มีทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

Ribble (2015) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลหมายถึง ผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ ใช้งานดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั่วโลก ใช้งานในทางที่เหมาะสมสร้างสรรค์ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้งานดิจิทัล เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม นอกจากนี้สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติเสนอว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลควรเป็นมาตรฐานในด้านเทคโนโลยีการศึกษาสอดคล้องกับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) ได้กล่าวถึง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลออกเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ มิติด้านจริยธรรม และมิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม นอกจากนี้ International Society for Technology in Education (2016) ได้กำหนดว่า พลเมืองดิจิทัล (digital citizen) นั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบมาตรฐานสำหรับนักเรียนของสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ ปี 2016 รวมถึง DQ Institute (2019) ได้กำหนดให้ทักษะที่สำคัญที่จำเป็นต่อการเติบโตในยุคดิจิทัล DQ Framework ได้รับการยกย่องและรับรองในระดับสากล มีทักษะสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี 4) ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอ 5) ทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ 6) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้ทำงานทั้งไบนโลกออนไลน์ 7) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ และ 8) ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้เห็นความสำคัญและวางนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดได้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา (สพป.นม.) ทุกเขต มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเด็ก จากการศึกษาข้อมูล ด้านวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด รวมถึงการมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานความเป็นไทย น้อมนำศาสตร์พระราช และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ส่วนด้านเป้าประสงค์ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่ Thailand 4.0 โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (digital technology) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความสามารถพึ่งพาตนเองและเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี รวมถึงผลการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันดิจิทัลตามหลักการเรียนรู้แบบবারค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษามีการใช้โทรศัพท์ เพื่อแสวงหาความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าการแสวงหาความรู้และมีการใช้งานในเวลาที่ยาวนานเกินไป อีกทั้งมีทักษะในการรู้เท่าทันดิจิทัลในระดับปานกลาง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาทางสังคมตามมา (พีรวิษณุ คำเจริญ, 2562) รวมถึง พัทธวีภา โปธิศรี (2561) ได้ทำการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ 1) การพัฒนาระดับบุคคล 2) การพัฒนาระดับสถานศึกษาที่ต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม และ 3) การพัฒนาระดับสังคม สอดคล้อง นิทยา วงศ์ใหญ่ (2560) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ พบว่า แนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ ได้แก่ 1) ด้านครอบครัว พ่อแม่เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการดูแลการใช้สื่อดิจิทัล และ 2) ด้านครูผู้สอน จำเป็นจะต้องมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ จากผลการวิจัยที่พบดังกล่าวล้วนเป็นภาระงานในการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น

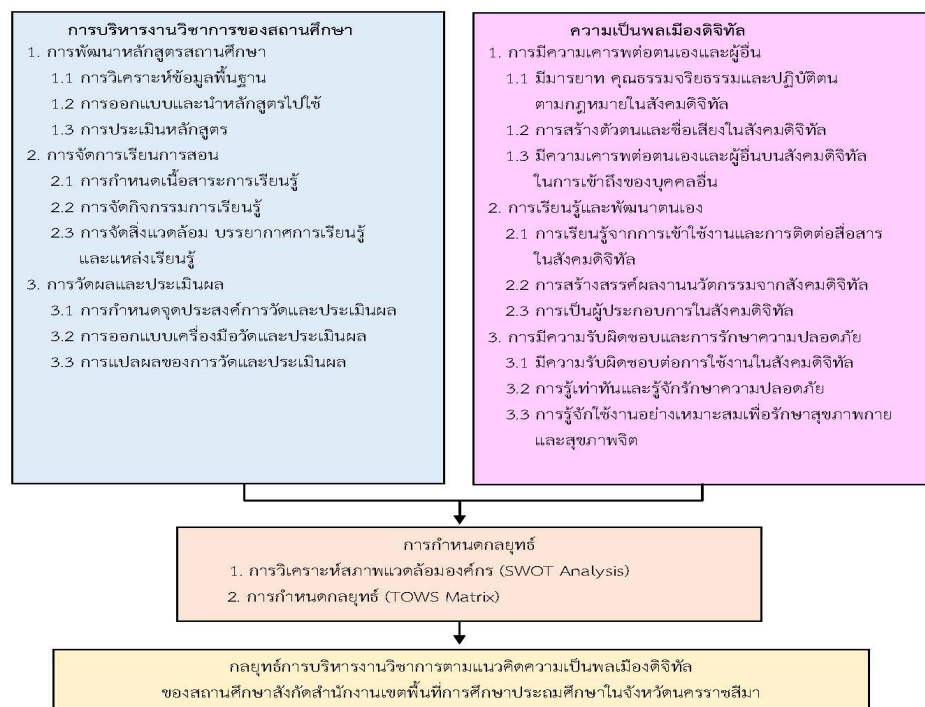
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญและปัญหาของนักเรียนที่ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม สมควรต้องได้รับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลเพื่อให้มีความฉลาดรู้เท่าทันเทคโนโลยียุคดิจิทัล รวมถึงการบริหารงานวิชาการมีภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพและมีคุณภาพ อีกทั้งการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการดำเนินการเชิงรุกเพื่อให้นักเรียนมีศักยภาพในการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยเห็นว่า สถานศึกษาสมควรอย่างยิ่งต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และ

เชื่อมั่นว่าจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน จึงมีความสนใจสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลอันจะเกิดประโยชน์และส่งผลโดยรวมกล่าวคือสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาต่อไปให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและแนวคิดความเป็นพลเมือง และได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากนักวิชาการ ประกอบด้วย กรอบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) สมาน อัสวภูมิ (2551) หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักวิชาการ (2551) จามจุรี จำเมือง (2552) กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ภารดี อนันต์นาวิ (2557) สัมมา รณิธิย์ (2560) Forest and Kinser (2002) Sergiovanni et al. (2004), Fry et al. (2009) Alqefari (2010) และ Cortina (2011) ประกอบด้วย 3 ด้าน และกรอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กระทรวงศึกษาธิการ (2557) วรลักษณ์ สงวนแก้ว (2558) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2559) วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) Ministry of Education NZ (2014) Ministry of Education Singapore (2014) Australian Curriculum (2014) UNESCO (2014) Mike Ribble (2015) Global Digital CitiZen Foundation (2015) โทเทิ้ล แอ็คเซ็สคอมมูนิตีเซ็น จำกัด (มหาชน) (2015) ISTE (2016) DQ Institute (2019) ประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ และ 9 ด้านย่อย การกำหนดกลยุทธ์ ได้แก่ พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552) และ สุวิมล ว่องวานิช (2562) (ภาพ 1)

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (multiphase mixed method research) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและกรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี แหล่งข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดและยืนยันกรอบแนวคิด โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษาและด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศและได้รับรางวัลระดับภูมิภาคและระดับชาติ จำนวน 3 คน โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการถอดความเนื้อหาจากข้อเสนอแนะ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยศึกษากับประชากร คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ตัวอย่างได้มาโดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1976) จำนวน 306 โรงเรียน การเลือกตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-state random sampling) โดยใช้หลักการแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) (กิตติพงษ์ ลือนาม, 2561) คือ แบ่งตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เขต 1-7 แล้วแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยตามเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดสัดส่วนในการสุ่มตัวอย่าง (proportionate random sampling) เพื่อให้ได้สมาชิกของกลุ่มย่อยนั้นทุกกลุ่ม และคัดเลือกจำนวนโรงเรียนตามจำนวนสัดส่วน ผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนจำนวน 2 คน คือผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และ ครูหัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ รวมกลุ่มตัวอย่าง 612 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สภาพแวดล้อมภายใน และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมภายนอก จำนวน 216 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น ด้านสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.876 และ ด้านสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.90 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามหลายช่องทาง ได้แก่ ไปรษณีย์ลงทะเบียน โอน และอีเมล ได้รับการตอบรับทั้งหมด 612 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนี PNI โดยคำนวณหาจากสูตร (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกณฑ์การพิจารณาโดยใช้เกณฑ์และแปรผล ดังนี้ 1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดกลุ่มดัชนี PNI โดยการนำค่าดัชนี PNI สูงที่สุด ลบด้วยค่าดัชนี PNI ต่ำที่สุด ได้ระยะห่างมาจัดกลุ่มค่า PNI นำมาแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ความแตกต่างมากเป็นจุดอ่อน และกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ความแตกต่างน้อยเป็นจุดแข็ง 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดกลุ่มดัชนี PNI

โดยการนำค่าดัชนี PNI สูงที่สุด ลบด้วยค่าดัชนี PNI ต่ำที่สุด ได้ระยะห่างมาจัดกลุ่มค่า PNI แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ระดับสูงเป็นภาวะคุกคาม และกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ระดับต่ำ เป็นโอกาส

ระยะที่ 3 การสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม และ จับคู่สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่เชื่อมโยงกับค่า PNI มาเป็นกรอบในการร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถิติ จำนวน 1 คน ด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาผู้เรียนด้านดิจิทัล (กลุ่มครูผู้สอน) จำนวน 1 คน

อนึ่ง ในการร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง และโอกาสมากำหนดเป็นกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์รองในด้านทิศทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และนำมาข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดอ่อนและโอกาสมากำหนดเป็นกลยุทธ์หลักและ กลยุทธ์รอง ด้านข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้ทำการสังเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดสนทนากลุ่ม ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2565 ณ ห้องประชุมโฮมฮัก 2 โรงแรมไอชาน่า อ.เมือง จ.นครราชสีมา ระหว่างเวลา 08.30 – 12.00 น. หลังจากนั้นนำข้อมูลที่บันทึกจากแบบบันทึกและวิธีโอ ทำการถอดความเนื้อหาจากข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 2 จากนั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกลยุทธ์ จำนวน 4 คน มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกเป็นนักวิชาการด้านการบริหารหรือบริหารการศึกษาหรือการวิจัยที่มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และกลุ่มที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอน จำนวน 4 คน มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาหรือวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์รอง ตอนที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการของกลยุทธ์ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ขอรับแบบประเมินด้วยตนเอง และทางไลน์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ได้รับการตอบรับกลับคืน จำนวน 30 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษารอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและกรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาจากการศึกษามาสังเคราะห์ พบว่า กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน และ 3) การวัดและประเมินผล และกรอบแนวคิดความเป็น

พลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ประกอบด้วย 1) การมีความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น 2) การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และ 3) ด้านการมีความรับผิดชอบและการรักษาความปลอดภัย และผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล และกรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ได้แก่ ด้านการมีความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และด้านการมีความรับผิดชอบและการรักษาความปลอดภัย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พบว่า ในภาพรวม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 ผลศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยนำข้อมูลผลการวิจัยในระยะที่ 1 จากการการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและกรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และสภาพแวดล้อมภายนอก และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI = 0.2844$ และด้านที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาเป็นลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา $PNI = 0.3028$ ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า ในภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI = 0.2834$ และด้านที่จำเป็นต้องพัฒนาเป็นลำดับแรก คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง $PNI = 0.2962$ (ตาราง 1-3)

ตาราง 1

ความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	PNI	ความจำเป็นที่ต้องการพัฒนา
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	0.3028	1
การจัดการเรียนการสอน	0.2553	3
การวัดและประเมินผล	0.2952	2
รวม	0.2844	

ตาราง 2

ความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน	PNI	ความจำเป็นที่ต้องการพัฒนา
ด้านการมีความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น	0.2788	2
ด้านความรู้และพัฒนาตนเอง	0.2962	1
ด้านการมีความรับผิดชอบและการรักษาความปลอดภัย	0.2751	3
รวม	0.2834	

2.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่า ด้านที่เป็นโอกาสมากที่สุด คือ ด้านนโยบายและการเมืองของรัฐ $PNI = 0.2452$ รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี $PNI = 0.2520$ และเมื่อพิจารณาด้านที่เป็นภาวะคุกคาม พบว่า ด้านที่เป็นภาวะคุกคามมากที่สุด คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ $PNI = 0.3157$ และ ด้านสภาพสังคม $PNI = 0.3022$ ตามลำดับ (ตาราง 3)

ตาราง 3

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ความต้องการจำเป็น			การวิเคราะห์
	PNI	ลำดับ	จัดกลุ่ม	
1. ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ	0.2452	4	ต่ำ	โอกาส
2. ด้านสภาพเศรษฐกิจ	0.3157	1	สูง	ภาวะคุกคาม
3. ด้านสภาพสังคม	0.3022	2	สูง	ภาวะคุกคาม
4. ด้านเทคโนโลยี	0.2520	3	ต่ำ	โอกาส
ภาพรวม	0.2782			

3. ผลการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในระยะที่ 2 มาร่างกลยุทธ์ โดยใช้ผลการวิจัยที่พบ คือ 1) จุดแข็งและโอกาส และ 2) จุดอ่อนและภาวะคุกคามที่เชื่อมโยงกับค่าดัชนี PNI มากำหนดเป็นกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์รอง โดยดำเนินการดังนี้คือ 1) กำหนดกลยุทธ์หลักจากกรอบแนวคิด 2) กำหนดกลยุทธ์รองจากกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจากองค์ประกอบย่อย โดยเรียงอันดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย และเรียงตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับกระบวนการบริหารของสถานศึกษา 3) กำหนดวิธีการดำเนินการจากผลการวิเคราะห์จุดอ่อนของสภาพแวดล้อมภายใน รายชื่อย่อยของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน และการวิเคราะห์โอกาสของสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 79 วิธีดำเนินการ ดังนี้

1. กลยุทธ์ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามนโยบายการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1.1 ยกระดับการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางดิจิทัล มี 7 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 1.2 พัฒนาระบบการออกแบบและนำหลักสูตรไปใช้สร้างสมรรถนะการใช้งานโลกดิจิทัลอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 7 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 1.3 พัฒนาระบบการออกแบบและนำหลักสูตรไปใช้ส่งเสริมการใช้งานสังคมดิจิทัลอย่างรับผิดชอบและปลอดภัย มี 7 วิธีดำเนินการ และ กลยุทธ์รองที่ 1.4 ปรับปรุงวิธีการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาสู่การพัฒนาศักยภาพทักษะ การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 6 วิธีดำเนินการ

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 3.1 เพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดจุดประสงค์การวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเคารพตนเองและผู้อื่นในสังคมดิจิทัล มี 4 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดจุดประสงค์การวัดและประเมินผลคุณลักษณะการใช้งานสังคมดิจิทัลอย่างรับผิดชอบและปลอดภัย มี 4 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 3.3 พัฒนาระบบการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลด้านคุณธรรมและจริยธรรมใน

สังคมดิจิทัล มี 4 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 3.4 พัฒนากระบวนการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลคุณลักษณะบุคคล
แห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 5 วิธีดำเนินการ และกลยุทธ์รองที่ 3.5 ปรับปรุงกระบวนการแปลผลคุณลักษณะบุคคลแห่ง
การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 5 วิธีดำเนินการ

2. กลยุทธ์ทิศทางการบริหารงานวิชาการ ได้แก่

กลยุทธ์หลักที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้าง
ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 2.1 ปรับกระบวนการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้
ที่พัฒนาการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 6 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 2.2 ปรับกระบวนการกำหนดเนื้อหาสาระ
การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้งานสังคมดิจิทัลอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 6 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 2.3 ส่งเสริมการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรับผิดชอบและปลอดภัย มี 6 วิธีดำเนินการ กลยุทธ์รองที่ 2.4 พัฒนาการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 6 วิธีดำเนินการ และกลยุทธ์รองที่ 2.5 ส่งเสริม
การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการใช้งานสังคมดิจิทัลอย่างรับผิดชอบและปลอดภัย มี 6 วิธีดำเนินการ

ในส่วนของผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิด
ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า
ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61$) และผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ พบว่า
ในภาพรวม มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54$) ทุกกลยุทธ์

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิด

1.1 ผลการประเมินการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเห็นว่ามีเหมาะสม ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องมีการดำเนินการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้
มาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้างและเนื้อหารายวิชา โดยดำเนินการผ่านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพตามที่
กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ด้วยวิธีการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาได้มีความสอดคล้องกับขอบข่ายของงานบริหารวิชาการ 17 ข้อตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (ประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550) ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการ
ตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารทั่วไป
รวมถึงสอดคล้องกับ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและปลอดภัย โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการกำหนดทิศทางขับเคลื่อนโครงการภายใต้กรอบการดำเนินงานและ
จุดเน้น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ระบบประกันคุณภาพ 3) การพัฒนาครู 4) การเรียนการสอน 5) การวัด
และประเมินผล 6) การนิเทศกำกับและติดตาม และ 7) Big Data (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ซึ่งโรงเรียนต้องดำเนินการ
ขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึง สรวุฒิ กันเอี่ยม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนเตรียมทหาร ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ผลการวิจัยพบว่า กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนนเตรียมทหาร ประกอบด้วย การพัฒนานหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาระบบ
ประกันคุณภาพภายใน

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่า
มีความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผลจากการเปลี่ยนแปลงของยุคศตวรรษที่ 21 ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนิน

ชีวิตประจำวันของคนในทุกช่วงวัยแบบพลิกผันอย่างรวดเร็วทำให้หลายๆ ประเทศต้องดำเนินการพัฒนาพลเมืองเพื่อให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทัน ส่งผลให้ในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยได้พัฒนาคุณภาพพลเมืองให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลซึ่งกรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลมีความสอดคล้องกับทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 9 ด้าน (digital literacy) ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประกอบไปด้วย 4 มิติ คือ การใช้ (use) การเข้าใจ (understand) การสร้าง (create) และการเข้าถึง (access) เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2565) และสอดคล้องกับบริบทการศึกษาไทย โดยระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านสมรรถนะสำคัญผู้เรียนข้อที่ 5 ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ เศกสรรค์ สกนธวัฒน์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่ พบว่า กรอบแนวคิดในการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 มีความเคารพตนเองและผู้อื่นในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับกลุ่มองค์ประกอบการมีส่วนร่วมทางดิจิทัล และกลุ่มองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ดิจิทัล องค์ประกอบที่ 2 ใช้งานอย่างมีความรับผิดชอบและปลอดภัย สอดคล้องกับกลุ่ม องค์ประกอบความปลอดภัยทางดิจิทัล และกลุ่มองค์ประกอบการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลและองค์ประกอบที่ 3 สร้างนวัตกรรมดิจิทัล สอดคล้องกับกลุ่มองค์ประกอบความฉลาดรู้ดิจิทัล

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 79 วิธีดำเนินการ จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่ค้นพบมีความเหมาะสมสำหรับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องการปรับเปลี่ยนการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และเพื่อให้การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลจึงต้องเริ่มเตรียมจากสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัลและสามารถแข่งขันในสังคมโลกได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่กล่าวถึง คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 อีกทั้งกลยุทธ์หลักที่ 1 นั้น เป็นการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสถานศึกษาต้องเริ่มจากการเตรียมความพร้อมของหลักสูตรในสถานศึกษาที่ต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ สุธิธิตน์ (2561) เสนอแนวคิดไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ การจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงกลยุทธ์หลักที่ 2 ที่จำเป็นต้องนำความเจริญก้าวหน้าของนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์สำหรับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนให้มีคุณภาพในสังคมศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่ 2.3 และ ข้อที่ 2.4 การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางผ่านระบบออนไลน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) นอกจากนี้ กลยุทธ์หลักที่ 3 การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อวัดความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิทวัส รุ่งเรืองผล และคณะ (2562) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลควรปรับเปลี่ยนวิธีการวัดเพื่อให้สามารถนำไปใช้จริง ไม่ใช่แค่การวัดจากการตอบข้อสอบหรือ

รายงานด้วยเอกสาร ปรับการให้คะแนนและการตัดสินผลการเรียน โดยวัดและประเมินจากสภาพจริงของผู้เรียนที่สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กลยุทธ์ที่โรงเรียนนำไปปฏิบัติได้ทันที คือ กลยุทธ์หลักที่ 2 เนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเพิ่มระดับมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน

1.2 กลยุทธ์หลักที่โรงเรียนควรจะต้องวางแผนเชิงรุกในการนำไปปฏิบัติ คือ กลยุทธ์หลักที่ 3 เนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล เป็นจุดอ่อน โรงเรียนจึงควรพัฒนาครู สนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มีความรู้ด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล และควรมีการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในสังคมดิจิทัลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลในโรงเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา*. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2557 - 2559*. สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2564-2565*.

<https://www.moe.go.th>

กิตติพงษ์ ลือนาม. (2561). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. โคราขมาเก้ตติ้ง แอนด์ โปรดักชั่น.

จามจุรี จำเมือง. (2552). *คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. เจริญดีมั่นคง.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. วิพรินทร์.

โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (2558). *โครงการ Safe Internet*. <https://www.dtac.co.th/sustainability/th/project/Project-SafeInternet>

นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ*

ศิลปะ, 10(2), 1630-1642. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/issue/view/8373>

ประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

พ.ศ. 2550. (2550,16 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. หน้า 29-36.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

เศกสรร สกนธวัฒน์. (2560). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามแนวคิด

การเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/59444>

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก. พรักหวานกราฟฟิค.

พีรวิชัย คำเจริญ. (2562). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันดิจิทัลตามหลักการเรียนรู้แบบวาร์ก สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี].

<http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/handle/123456789/8634>

พัทธรวิภา โพธิ์ศรี. (2561). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล. วารสารการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น

พลเมืองดิจิทัล. (14)2. 242-252. <http://ojslib3.buu.in.th/index.php/social>

ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. มนตรีการพิมพ์.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล. ดี วันโอวันเปอร์เซ็นต์.

วรลักษณ์ สงวนแก้ว. (2558). Digital citizens : พลเมืองดิจิทัล. <https://www.stou.ac.th>

วิทวัส รุ่งเรืองผล, กฤษฎารัตน์ วัฒนสุวรรณ, และ สุรัตน์ ธีรมาภิบาล. (2562). การพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการสอน

เพื่อสร้างนักการตลาดสู่ประเทศไทย 4.0. วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา, (1), 1-27.

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา. (2551). คู่มือการบริหารจัดการในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารงานวิชาการ.

สำนักงานการศึกษา.

สมาน อัครภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษายุคใหม่ : แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ. อุบลออฟเซทการพิมพ์.

สรารุณ กั้นเอี่ยม. (2561). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนเตรียมทหาร ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

http://lib.edu.chula.ac.th/FILEROOM/CU_THESIS/DRAWER003/GENERAL/DAT

สัมมา ธนธัญ. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2565, 1 มิถุนายน). โครงการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ. <https://www.ocsc.go.th/DLProject/mean-dlp>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อม

ศตวรรษที่ 21. พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 2560 -2579. พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). การใช้ ICT ของประชาชนในประเทศไทย พ.ศ. 2563.

<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/home.aspx>

สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Alqefari, A. (2010). A study of programmes for gifted student in the kingdom of Saudi Arabia. Brunel

University. <https://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/4618>.

- Australian Curriculum. (2014). *Digital technologies*. <https://www.australiancurriculum.edu.au>
- Cortina, L. (2011). *School administrators and the professional learning of general education teachers related to gifted education: A Delphi study*. Setons and Hall University Dissertations and Theses (ETDs.).
- DQ Institute. (2019, 22 April). *DQ (Digital Intelligence)*. <https://www.dqinstitute.org/global-standards/>
- Fry, H., Ketteridge, S., & Marshall, S. (2008). *A handbook for teaching and learning in higher education: Enhancing academic practice*. Routledge.
- Forest, J. J. F., & Kinser, K. (2002). *Higher education in the United States: An encyclopedia*. ABC-CLIO.
- Global Digital CitiZen Foundation. (2015). *Citizenship-school-program*.
<https://globaldigitalcitizen.org/digital->
- International Society for Technology in Education. (2016, 18 April). *The 2016 ISTE Standards for student*. <https://cdn.iste.org/www->
- Ministry of Education NZ. (2014). *Future focused learning in connected communities: A report by the 21st century learning reference group*.
<https://www.education.govt.nz/assets/Documents/Ministry/Initiatives/FutureFocus>
- Ministry of Education Singapore. (2014). *Syllabus cyber wellness secondary. student development curriculum division*. <https://library.nie.edu.sg/sites/default/files/2018->
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in school: Nine element all students should know* (3th ed). International Society for technology in Education.
- Sergiovanni, T. J., Kelleher, P., McCarthy, M. M., & Wirt, F. M. (2004). *Educational governance and Administration* (5nd ed.). Pearson Allyn and Bacon.
- UNESCO Bangkok Asia and Pacific Regional Bureau for Education. (2015). *Fostering digital citizenship through safe and responsible use of ICT*. <https://en.unesco.org>
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.